

Beste Kastelvriend(in),

Voor U ligt onze nieuwe, goed gevulde Nieuwsbrief in een Corona-periode waarbij men niet weet of we nu vooruit moeten of juist weer een pas op de plaats moeten maken.

Helaas zijn wij nog niet in de gelegenheid een excursie voor U te organiseren. Wij hopen deze later in het jaar alsnog te kunnen organiseren.

KASTELEN EN HISTORISCHE BUITENPLAATSEN

Nieuws van de V.K.H.Z.

Kastelen en Historische buitenplaatsen

In maart hebben onze "Vrienden" als het goed is deel 14 ontvangen van ons Infoblad; inhoud:

- Kasteel Westhove in de Manteling II
- De buitenplaatsen van Kralingen (14) met uitzicht op de stad II.
- De sloop van de buitenplaatsen te Kralingen.

Met dit deel is er een einde gekomen aan de reeks 'De buitenplaatsen van Kralingen', wat geresulteerd heeft in het schitterende boek; 'De Buitenplaatsen van Kralingen van de 16e tot de 21e eeuw; Een verloren Arcadië?'

Wij bedanken de heer Ligthelm voor deze prachtige serie en feliciteren hem met het uitkomen van zijn boek.

Maar geen nood, wij denken een waardige opvolger gevonden te hebben met de serie; 'De kastelen en buitenplaatsen van Warmond' door de heer Fannee. Het eerste deel van zijn hand zal het Kasteel Lockhorst behandelen en verschijnt in onze volgende editie welke U in juni kunt verwachten!

AGENDA

Dag van het kasteel 2021 Wat? Water?

Op 24 mei, tweede pinksterdag, is het weer de dag van het kasteel. De rol van water op kastelen en buitenplaatsen is dit jaar het thema.

Het belang van water voor kastelen en buitenplaatsen was groot: de slotgracht diende ter verdediging, maar gaf ook snel vervoer per water uit de stad. De gracht leverde water voor de keuken, maar diende ook als riool.

Waterbeheer voor kastelen en buitenplaatsen is nu nog actueel. Vaak zijn er uitgebreide tuinen en bossen. Dit jaar zijn er op de Dag van het Kasteel verschillende waterwandelingen te maken. Tijdens de wandeling kom je van alles te weten over de rol die water speelt/speelde op deze plek.

Zo is er een waterwandeling bij de Kralingse Buitenplaatsen te Rotterdam. Zie voor het downloaden van een app www.dagvanhetkasteel.nl/waterwandelingen Download vooraf de wandeling op je smartphone, dan heb je ook zonder bereik je wandeling bij de hand.

Op www.dagvanhetkasteel.nl kun je opzoeken welke kastelen andere activiteiten hebben op deze dag.

K & B in het nieuws

Beheerder neemt na 32 jaar afscheid van Dever

Dit jaar neemt Folckert van der Veen na 32 jaar afscheid als beheerder van 't Huys Dever te Lisse. Door corona zal dit afscheid in stilte plaatsvinden.

Maar helemaal weg zal hij niet zijn, hij blijft zich bezighouden met het onderzoek naar het reilen en zeilen van Reinier Dever en in het bijzonder diens Pruisenreizen in 1368 en 1380.

Na het afronden van zijn studie in 1988 solliciteerde hij naar de baan als beheerder en begon hij in maart 1989. Alhoewel nooit zijn bedoeling is hij het 32 jaar gebleven.

Bron: Leidsch dagblad; 6 mei 2021 - Foto: Jurgen vd Kooij

Huis met de beelden is uit de steigers

Bij Huis Eindhoven in Haarlem zijn de steigers grotendeels verwijderd. Het heeft weer zijn oorspronkelijke roomwitte kleur en is te bewonderen in al zijn pracht. De gelijkenis met paviljoen Welgelegen, dat in de buurt ligt, is opvallend.

Stadsherstel Amsterdam nam het rijksmonument in 2018 in bezit door het te kopen van de vorige eigenaar, die het sinds 1972 bezat en er veel aan heeft opgeknapt.

Door een kleurhistorisch onderzoek, uitgevoerd door Stadsherstel Amsterdam, ontdekte men dat de oorspronkelijke kleur in 1790 roomwit moet zijn geweest.

Op sommige plekken waren zo'n 50 lagen verf aanwezig. In 1790 is het pand gebouwd door de Amsterdamse leerhandelaar George Gerard Lans.

Het neoclassistische huis heeft de bijnaam 'Huis met de beelden'. Dit is te danken aan de twee witmarmeren sfinxen, die in 1802 aan de voorkant werden toegevoegd. Het wordt toegeschreven aan architect Abraham van der Hart, die ook het in de buurt gelegen paviljoen Welgelegen gebouwd heeft.

Bron: Erfgoed magazine; 15 april 2021 - Foto: Albert Speelman

Creatieve initiatiefnemer gezocht voor recreatieve ontwikkelingen bij de ruïne van Teylingen

De gemeente Teylingen nodigt partijen uit om met creatieve ideeën te komen voor het, met respect voor de geschiedenis, ontwikkelen van de gronden rondom de Ruïne van Teylingen tot een aantrekkelijke, recreatieve plek.

Samen met Monumenten bezit, de eigenaar van de ruïne, heeft de gemeente een start gemaakt om de ruïne en het omliggende terrein verder te ontwikkelen. De ruïne is door Monumentenbezit gerestaureerd en de gemeente heeft het omliggende terrein aangeschaft.

De gemeente wil nu de mogelijkheden voor verdere ontwikkelingen onderzoeken en nodigt marktpartijen uit om mee te denken over de ontwikkelingen bij de Ruïne van Teylingen.

Naast de Ruïne van Teylingen, bestaat de locatie uit de Kaasschuur en de Westerbeekschuur. (Links boven de ruïne op de foto.) Hiermee is de locatie voor de Bollenstreek een combinatie van oude historie en recente geschiedenis.

Bron: De Teylinger; 14 april 2021 - Foto: Google earth

Provincie ondersteunt archeologische onderzoeken kastelen

Vroeger waren er ongeveer 80 kastelen in Noord-Holland. Van nog maar 5 zijn er ruïnes of gerestaureerde bouwwerken over. De provincie Noord-Holland wil door aanvullend onderzoek de reeds aanwezige kennis vergroten.

Archeologen zetten moderne onderzoekstechnieken in om meer te weten te komen over de kastelen Brederode (Santpoort-Zuid), Assumburg (Heemskerk), Ter Wijk (Beverwijk) en Aelbrechtsberg (Bloemendaal). Eind maart was er geofysisch onderzoek bij Brederode. Brederode is het oudste rijksmonument in Nederland. Al sinds 1862 vinden er opgravingen en restauraties aan plaats.

Nancy de Jong en Rob Gruben werken aan een promotie-onderzoek over de strategie van de bouw van kastelen door Rooms-koning Willem II (1227-1256) en zijn zoon Floris V (1254-1296) in Noord-Holland.

Veel aandacht in hun onderzoek gaat naar het ontstaan van het vierkante kasteel in Holland. Ook de plaats van het kasteel in de omgeving en de functie worden onderzocht. Over de bouwtijd van Brederode is geen overeenstemming. Een veronderstelde bouwtijd rond 1282 zou impliceren dat Willem van Brederode (1226-1285) de bouwheer was maar er lijken geen stukken metselwerk tot in die tijd terug te gaan. Wel zijn er geglazuurde tegeltjes van een mozaïekvloer in de hoofd- en kapeltoren gevonden uit de tijd van Willem van Brederode, maar deze lijken bij een van de restauraties te zijn aangebracht.

Nu zijn er nog voornamelijk resten van een kasteel te zien dat na een beleg van 1351 is gebouwd en na 1450 vaak is gerestaureerd. Nu hebben de Jong en Gruben onderzoek gedaan op het voorterrein van Brederode, waar veel scherven uit de 12e en 13e eeuw zijn gevonden.

Het voorburchterrein is nog nooit goed onderzocht. Door het onderzoek hopen zij meer duidelijkheid te krijgen over de omvang en de bouwperiode van het kasteel.

Bron: Persbericht Provincie Noord-Holland; 31 maart 2021

Herbouw slangenmuur op Schaep en Burgh gaat van start

De driehonderd jaar oude fruitmuur op de buitenplaats Schaep en Burgh te 's Gravelande is in 2020 tijdens een zware storm omgewaaid.

Het was veel werk om de omgevallen muur te ontmantelen. Vrijwilligers hebben gedurende vele weken de stenen ontdaan van mortel voor hergebruik. Nieuwe stenen, die lijken qua aanzicht, gewicht en structuur op de oude stenen, zijn gebakken om het aantal stenen aan te vullen.

De fruitmuur dateert uit de 18e eeuw, is 3,5 m hoog en nog de oudste bestaande fruitmuur in Nederland. Hij is gericht op het zuiden, waardoor er een warm microklimaat kan ontstaan. Er groeiden abrikozen en vijgen tegenaan. Vanaf volgend jaar zal dat weer mogelijk zijn.

Bron: persbericht Natuurmonumenten; 10 maart 2021 - Foto: Albert Speelman

De restauratie van Raadhuis de Paauw te Wassenaar: een Pruisisch zomerpaleis in ere hersteld

Huis de Paauw doet al bijna 100 jaar dienst als raadhuis van de gemeente Wassenaar.

De buitenkant van het raadhuis is gerestaureerd met traditioneel vakmanschap en natuurlijke materialen. De negentiende-eeuwse kleuren, zandsteenkleur met gouden accenten, zijn terug.

In 1838 kochten prins Frederik der Nederlanden (1797 – 1881) en zijn echtgenote prinses Louise von Hohenzollern het huis als zomerpaleis.

Frederik was de tweede zoon van koning Willem I, die toen in ballingschap in Pruisen verbleef. Louise was de jongste dochter van de koning van Pruisen. Huis de Paauw was in 1838 een rechthoekig huis omgeven door tuinen. Zij lieten het huis met 2 dwarsvleugels uitbreiden door Jan David Zocher jr. Er ontstond een streng, neoclassicistische buitenplaats. In de jaren 50 werd het gebouw omgevormd tot een echt Pruisisch paleis.

Dit gebeurde onder twee Pruisische ontwerpers die de omliggende landgoederen met het huis de Paauw bijeenvoegde tot één landschapspark. Hierbij werden de twee zijvleugels van Zocher weer afgebroken. De tuinarchitect was Eduard Petzold die de aanleg verfijnde. Hij legde ook wegen aan die het mogelijk maakte om lange ritten door het landgoed te maken.

De reden voor de restauratie nu is de technische staat van het gebouw. Bij allerlei naoorlogse restauratie zijn synthetische materialen gebruikt. De aandacht lag daarbij ook niet op traditionele ambachten. Hierdoor kon het gebouw niet meer goed ademen, wat met traditionele materialen als lijnolieverf en kalkgebonden mortels wel mogelijk is. Nu is er bij de restauratie zoveel mogelijk gekozen voor de traditionele, natuurlijke materialen gekozen. Door de restauratie gaat het huis er weer uitzien als in de hoogtijdagen van prins Frederik van rond 1858.

Bron: SKBL, 7 maart 2021

Miniworld restaureert maquette Burcht van Oostvoorne

Van de burcht van Oostvoorne bestaat een maquette, deze maquette is in 1956 gemaakt voor Madurodam.

Na 20 jaar in de buitenlucht werd de maquette opgeslagen in het gemeentehuis van Westvoorne en vergeten. In 2019 kwam de maquette terecht in de oudheidkamer van de gemeente Westvoorne. De schade eraan is groot, zoals kapotte daken, gaten in de muren en afgebroken torens.

In opdracht van de gemeente Westvoorne wordt de maquette van de burcht gerestaureerd door Miniworld Rotterdam.

Na de restauratie zal de maquette geplaatst worden op de burcht van Voorne zelf. Deze is dan ook te bezoeken op woensdagmiddag, vrijdagmiddag en de hele zaterdag.

De burcht van Oostvoorne is in de tweede helft van de twaalfde eeuw gebouwd in opdracht van de heren van Voorne. Het was ook het buitenverblijf van Jacoba van Beieren. Tevens diende het als verdedigingswerk. Daarom is het gebouwd op een motte. De burcht heeft een gracht eromheen en het bezit een ringmuur en poortgebouw. Ergens rond 1500 hield het geslacht Voorne op te bestaan.

De volgende eigenaar was de graaf van Holland en Zeeland. Hij gebruikte het kasteel niet en het raakte in verval. In 2016 is het eigendom van de staat geworden, sindsdien valt het onder Rijksgebouwendienst.

In een youtube filmpje van zo'n 5 minuten wordt kort de geschiedenis van de burcht van Oostvoorne verteld én de geschiedenis van de maquette zelf.

Bron: <https://www.youtube.com/watch?v=6KO3M8LsfZ4>,

3 februari 2021 - Foto:: Albert Speelman

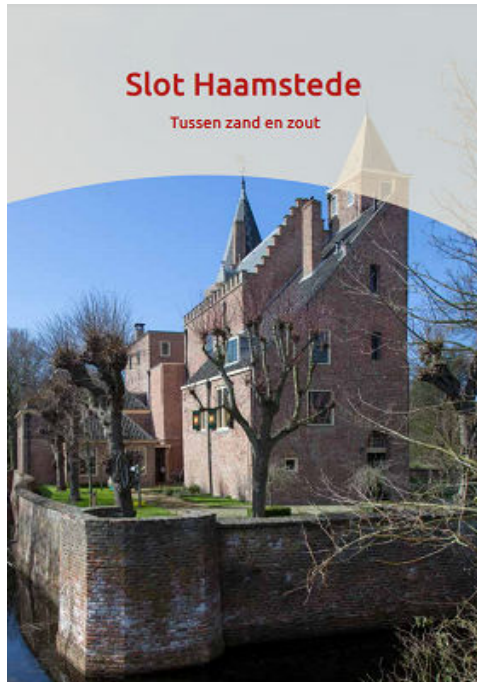

**De volgende Nieuwsbrief verschijnt
rond september/oktober**

Namens de VKHZ:
Kitty Jansen & Jurgen van der Kooij

Nieuwe publicaties

Slot Haamstede, tussen zand en zout.

Geschiedenis, bouwgeschiedenis en archeologie van een kasteel op Schouwen

Het boek is een herziene uitgave over kasteel Haamstede. In het boek is aandacht voor gebouw, omgeving, bewoners en inrichting. Door het toepassen van nieuwe technieken zijn nieuwe inzichten ontstaan over de locatie van het gebouw en over het gebouw zelf. Er zijn voor de hernieuwde uitgave 3D-reconstructies gemaakt van een paleisachtige vleugel, die in de 15e eeuw was aangebouwd. In 1525 is deze vleugel door brand grotendeels verwoest.

Auteurs: Ernst Dekkers, Liesbeth van Nispen, Ben Olde Meierink en Michiel Purmer.

Het boek is deel van de kastelenreeks van de NKS. Het boek bevat 232 pagina's en is voor € 21,95 te koop via www.kastelen.nl. Verzendkosten: € 4,50. ISBN: 978-90-74205-09-2

Ruïne van Brederode Hollands kasteel met een bewogen leven

Het boek *Ruïne van Brederode* vertelt de hele geschiedenis van het kasteel: de bouwgeschiedenis, de bewoning van het kasteel door het adellijke geslacht Brederode en de belegering en verwoesting.

De auteurs gaan ook in op het bouwhistorisch onderzoek van de huidige ruïne en de negentiende-eeuwse reconstructies en restauraties. Geflankeerd door prachtig historisch en hedendaags beeldmateriaal

Ruïne van BREDERODE HOLLANDS KASTEEL MET EEN BEWOGEN VERLEDEN

ontstaat zo een compleet beeld van dit prachtige monument.

Auteurs: Co Allan, Taco Hermans, Jan Kamphuis.

Het boek bevat 256 pagina's en is voor € 39,95 (incl. verzendkosten) te koop bij uitgeverij Matrijs of in de boekhandel. Het ISBN-nummer is ISBN 978-90-5345-541-8.

Zie ook hieronder.

De Ruïne van Brederode bij Santpoort-Zuid is het restant van de middeleeuwse burcht van de ooit machtige heren van Brederode. Tegenwoordig is dit indrukwekkende complex een belangrijke toeristische attractie in Noord-Holland, met rondleidingen en evenementen voor jong en oud. Het huidige aanzien van het kasteel is voor een belangrijk deel te danken aan restauraties en reconstructies in de negentiende eeuw. Brederode werd in die tijd een romantische ruïne volgens de toenmalige opvattingen over middeleeuwse bouwkunst en verdedigingswerken.

Het kasteel is vermoedelijk in de tweede helft van de dertiende eeuw gesticht door Willem I van Brederode, een afstammeling van de heren van Teylingen en verwant van de graven van Holland. De oudste bouwphase was vermoedelijk een woontoren op een omgracht terrein. In het derde kwart van de veertiende eeuw verrees op dezelfde plek een vierkant kasteel met een zaalvleugel en een privéwoning voor de kasteelheer. Dit is een nieuw type kasteel, dat als een doorontwikkeling van de dertiende-eeuwse burchten van graaf Floris V en zijn vader graaf Willem II gezien mag worden. Brederode lag op een strategische plek op een oude strandwal tussen duinen en

veengebied, aan een belangrijke noord-zuidroute. In de tijd van de Hoekse en Kabeljauwse twisten werd de burcht in 1351 verwoest en vervolgens herbouwd.

In 1426 werd het kasteel belegerd door de Haarlemmers en daarna gedeeltelijk afgebroken. Daarna is het weliswaar weer voor bewoning geschikt gemaakt, maar de glorie tijd was voorbij. Vanaf de zestiende eeuw raakte het definitief in verval. Spaanse troepen plunderden Brederode in 1573 en hebben vermoedelijk alle bouwmaterialen die nuttig waren voor het beleg van Haarlem afgevoerd. De resten verdwenen daarna grotendeels onder het oprukkende duinzand.

In de negentiende eeuw kwam de Ruïne van Brederode opnieuw in de belangstelling te staan. De resten van het kasteel vormden een van de eerste ruïnes in Nederland die op kosten van de staat werden geconsolideerd. Bouwhistorisch en archeologisch onderzoek stond in die tijd nog in de kinderschoenen en er zijn daardoor ook naar de huidige inzichten fouten gemaakt. De binnenplaats werd – met uitzondering van het ‘perron’ – te diep uitgegraven, ver onder het niveau van het veertiende-eeuwse loopvlak. Ook werden schietgaten in gereconstrueerde muren aangebracht op plaatsen en met een detaillering waarvoor de wetenschappelijke

bewijsvoering ontbreekt.

Het uitgraven en de restauratie van de Ruïne van Brederode paste binnen de hernieuwde belangstelling voor vaderlandse geschiedenis in het jonge Koninkrijk der Nederlanden en de opkomst van de monumentenzorg in de negentiende eeuw. Brederode was niet alleen een indrukwekkende burcht, maar heeft ook een belangrijke rol gespeeld in de Hollandse geschiedenis, vooral tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten. De Brederodes hadden als dapifer (dorst) en later als baljuw een belangrijke plaats in het grafelijke bestuur. Hun familie had uitgestrekte bezittingen, niet alleen rond het kasteel, maar ook in het gebied van de huidige provincie Zuid-Holland. De interesse voor Brederode en zijn geschiedenis is daarmee goed te verklaren.

Sindsdien was het herstel van de ruïne zuiver gericht op het verstevigen en het behouden van de bewaard gebleven middeleeuwse resten en het consolideren van de negentiende-eeuwse reconstructies. Men is tegenwoordig terughoudender in het restaureren naar een gewenst beeld van het verleden. Zo zijn ook de restauraties van Brederode van de afgelopen twee eeuwen een belangrijk onderdeel van zijn geschiedenis geworden en noodzakelijk voor een goed begrip van de Ruïne van Brederode zoals die zich nu aan de bezoekers vertoont.

Stichting Vrienden van de Hollandse en Zeeuwse Kastelen en Buitenplaatsen

Het bestuur:

Voorzitter:

drs. Victor Salman – vz@vkhz.nl

Secretaris:

drs. Leander Jansen - info@vkhz.nl

Penningmeester:

Willem Donselaar – pm@vkhz.nl

Vicevoorzitter / website:

Jurgen van der Kooij – webmaster@vkhz.nl

Redactieraad:

drs. Robert Ligthelm / **Alg. bestuurslid**

drs. ir. Taco Hermans

drs. Hans Koot

Jurgen van der Kooij

Medewerkers:

Mathieu Fannee

Hans Brandhorst

drs. Coen Schimmelpenninck van der Oije

Excursie commissie:

Kees Braaksma – **Alg. bestuurslid**

Jurgen van der Kooij

Algemeen:

Medewerker Nieuwsbrief:

drs. Kitty Jansen

Website :

www.kastelenhollandzeeland.nl

Web-archief :

www.vkhz.nl

Facebook:

facebook.com/vkhzn1

Beheerder: Marca Bultink

Mail adres: info@vkhz.nl

IBAN-nummer: NL87 RABO 0310 8937 71

KvK-nummer: 66328810

RSIN-nummer: 856496881